

ابعاد پنهان پتروشیمی میانکاله و نقش آفرینی زنگنه

طرح پتروشیمی میانکاله یکی از طرح‌های تعریف شده ذیل طرح جامع پروپیلن در دولت دوازدهم است

به گزارش سایت خبری پرسون، در روزهای گذشته بحث پتروشیمی میانکاله به موضوع داغ رسانه‌های خبری تبدیل شده است. هر چند روایت‌های مختلفی درباره ابعاد زیست‌محیطی این پتروشیمی مطرح شده است اما این روایت‌ها طرح بحث از وسط ماجرا است، حال آنکه برای قضاوت دقیق‌تر ضروری است احداث این پتروشیمی از ابتدای داستان روایت شود.

طرح پتروشیمی میانکاله یکی از سه طرح تدوین شده ذیل «طرح جامع پروپیلن» در دولت دوازدهم بوده است. در واقع در سال ۹۹ به ناگهان شرکت ملی صنایع پتروشیمی از سه طرح پروپیلن غرب، جنوب و شمال رونمایی می‌کند که محل احداث آنها به ترتیب در «اسلام‌آباد غرب کرمانشاه»، «عسلویه- مرو دشت فارس» و «امیرآباد مازندران (میانکاله)» است.

* نقش زنگنه در تعریف پتروشیمی میانکاله

طرح ناگهانی این سه پتروشیمی در فضای رسانه‌ای به عنوان «طرح جامع پروپیلن» کارشناسان این حوزه را شگفت‌زده می‌کند که این طرح با چه پشتوانه مطالعاتی در فضای رسانه‌ای مطرح شده و توسط دولت دوازدهم پیگیری خواهد شد.

بهزاد محمدی مدیرعامل وقت شرکت ملی صنایع پتروشیمی ۲۶ خردادماه ۱۳۹۹ برای نخستین بار از این طرح رونمایی کرده و اینگونه توضیح می‌دهد: با اجرای طرح‌های MTP در سواحل کشور (طرح پروپیلن جنوب) و تولید پروپیلن از متانول، این محصول با خط لوله به مرکز کشور منتقل شده و توسعه را از مسیر پروپیلن در استان‌های مرکزی خواهیم داشت.

وی افزود: از سوی دیگر برای اجرای طرح‌های GTPP به منظور تولید پروپیلن از گاز طبیعی در نوار شمالی کشور (طرح پروپیلن شمال-میانکاله) و انتقال پروپیلن به استان‌های شمالی و شمال شرق کشور برای توسعه صنایع پایین‌دست در این مناطق با دانش فنی ایرانی برنامه‌ریزی شده است. نخستین طرح GTPP کشور از سوی شرکت ملی صنایع پتروشیمی با دانش فنی ایرانی در اسلام‌آباد غرب (طرح پروپیلن غرب) در حال انجام است.

هر چند مدیرعامل وقت شرکت ملی صنایع پتروشیمی، طرح جامع پروپیلن و به تبع آن طرح پتروشیمی میانکاله را دستاورد یک کار مطالعاتی دقیق عنوان می‌کردند، اما در بدنه متخصص صنعت پتروشیمی شائبه‌های فراوانی درباره تحمیل این طرح‌ها از سوی وزارت نفت و وزیر نفت وقت به شرکت ملی صنایع پتروشیمی مطرح بود.

رضا محتشمی‌پور رئیس اسبق دفتر صنایع پایین‌دستی پتروشیمی درباره طرح جامع پروپیلن می‌گوید: متأسفانه با دخالت وزیر نفت این پروژه پایلوت که در ظرفیت پایین طراحی شده بود تا ابتدا دستیابی به این تکنولوژی اثبات شود، به طور ناگهانی تبدیل به یک مگا پروژه در کشور شده است آن هم با سرمایه دولتی.

برای نخستین بار در گزارشی در مردادماه سال ۱۳۹۹ با عنوان «آیا پای پترووعده‌ها به مجلس باز شده است؟» درباره شائبه سیاسی بودن طرح‌های تعریف شده توسط وزارت نفت دولت دوازدهم جهت جلب نظر نمایندگان مجلس هشدار داده بود.

* طرح اولیه پتروشیمی میانکاله چه بود؟

طبق طرح پروپیلن شمال قرار بود شرکت ملی صنایع پتروشیمی یک واحد GTP (پتروشیمی میانکاله) را در امیرآباد واقع در استان مازندران تاسیس کند. در این واحد گاز طبیعی به پروپیلن تبدیل می‌شود. با توجه به نزدیکی این واحد به دریای خزر آب مورد نیاز این طرح نیز به راحتی تامین می‌شود. سپس پروپیلن تولید شده با یک خط لوله ۲۰۰ کیلومتری به شهر دامغان واقع در استان سمنان منتقل می‌شود. هزینه احداث این خط لوله بیش از ۲۰۰ میلیون دلار برآورد شده است.

طبق این طرح شرکت ملی صنایع پتروشیمی قرار بود در شهر دامغان مخازن ذخیره‌سازی احداث کند و پروپیلن تولید شده در امیرآباد مازندران از طریق خط لوله به دامغان سمنان منتقل شده و در مخازن ذخیره‌سازی موجود در این شهر ذخیره شود و سپس با توسعه صنایع پایین‌دستی در این شهر به مصرف برسد.

* طرح میانکاله فاقد مطالعات اقتصادی و آمایش سرزمینی است

به طور کلی ناظر به طرح پروپیلن شمال معروف به پتروشیمی میانکاله چند ایراد اساسی وارد بود، ایراداتی که درباره دو طرح دیگر نیز صدق می‌کرد.

محمد زیار رئیس اسبق دفتر صنایع پایین‌دستی پتروشیمی در این باره می‌گوید: طرح پتروشیمی میانکاله فاقد طرح توجیه دقیق فنی - اقتصادی و امکان‌سنجی (Feasibility Study) و آمایش سرزمینی است. مطالعات بازار در این طرح صورت نگرفته است و هیچ برآوردی از اینکه ۴۰۰ هزار تن در سال پروپیلن انتقالی به دامغان در کجا مصرف خواهد شد، وجود ندارد. مگر مجبور هستیم در شمال کشور پروپیلن تولید کنیم و بعد هزینه حمل اضافی برای انتقال آن به جنوب برای صادرات صرف کنیم.

وی ادامه می‌دهد: در واحد تولید متانول این طرح (GTM) مقدار ۲۳۵ هزار تن آن به صورت متانول به عنوان محصول نهایی تولید خواهد شد که حتی یک درصد آن هم در منطقه جذب و مصرف نمی‌شود و ۹۹ درصد آن صادراتی است. هزینه انتقال این حجم متانول به مبادی صادراتی بالاست (حدود ۴۵ تا ۵۵ دلار در تن) و طرح را از توجیه اقتصادی می‌اندازد. بخشی از زمین‌های این طرح، از مناطق مرغوب کشاورزی و باغداری است که در عدم توجیه طرح تأثیرگذار است.

طبق اطلاعات واصله، بعد از انتقادات بدنه متخصص صنعت پتروشیمی، احداث خط لوله انتقال پروپیلن از امیرآباد به دامغان از طرح اولیه حذف می‌شود ولی همچنان دولت دوازدهم بر احداث این پتروشیمی مصمم باقی می‌ماند.

*سرعت گرفتن پروژه میانکاله پس از اعلام مخالفت رئیس‌جمهور با طرح

پس از روی کارآمدن دولت سیزدهم و استقرار مدیران وزارت نفت و سپس شرکت ملی صنایع پتروشیمی، طرح‌های تعریف‌شده در دولت قبل موردآزمایی مجدد قرار می‌گیرد.

حسن عباس‌زاده مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی در تاریخ ۱۶ فروردین ۱۴۰۱ عنوان می‌کند که طرح پتروشیمی میانکاله پیش‌تر از سوی وزارت نفت مجوز گرفته است و احداث آن منوط به مجوز زیست‌محیطی است.

البته طرح پتروشیمی میانکاله علاوه بر ایرادات زیست‌محیطی و تخریب تالاب میانکاله از جنبه اقتصادی نیز زیرسوال است و معلوم نیست انتخاب آن منطقه برای احداث پتروشیمی بر چه مبنایی در دولت دوازدهم صورت گرفته است.

در این بین اخباری مبنی بر مخالفت سیدابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور با این طرح مطرح شده است و به نظر می‌رسد بررسی ابعاد اقتصادی و زیست‌محیطی این طرح در اولین جلسه هیئت دولت در دستور کار قرار می‌گیرد.

طبق گزارش‌های میدانی بعد از حساسیت رسانه‌ها و مخالفت ضمنی دولت، حجم فعالیت سرمایه‌گذار این طرح در منطقه میانکاله افزایش یافته است که این موضوع تبعات زیست‌محیطی فراوانی را خواهد داشت. امید است با ورود دولت و مجلس به زودی تصمیم نهایی برای توقف این طرح و لغو مجوز آن صادر شود.

منبع: فارس